

სახალხო ფურცელი

საქართველოს
საბჭოთაო
კულტურის
მინისტრის
გამომცემი

გაზეთის № 235

ლაგაზების № 42

კვირა, 15 მარტი 1915 წ.

ეზრაელთა გლოვის აღზილი.

ლექსები ი. ევლოზვილისა

ტირილი ეზრაელთა

კიდითი-კიდე მთელი ქვეყნისა,
უცხოთა შორის უცხონი მარად,
დატანჯულები, დაქსაქსულები,
გზა დაბნეულნი დავრწით მთა-ბარად.

დავძრწით, თან დაგვაქს სევდის ფიალა,
ზიზლი გვაცილებს, ზიზლი გვიხვდება,
და ცრემლი მოგვაქს შენთან, სიონო,
რომ დავიტიროთ შენი დიდება.

აქ ვიკრიბებით ყოველ კუთხიდან,
შენს ნანგრევებზე სწვეთავს ნალველი,
აქ გვაქვითინებს შენი დამხოზა,
ძველი დიდება, ძველი სახელი.

აქ, ნანგრევთ შორის, ჩვენთა წინაპართ
აკლდამებს ვხედავთ და გვაკანკალებს,
სირცხვილის ალი აგვდის სახეზე
და ცხარე ცრემლი აწვება თვალებს.

აქ გამოფიტულ დედის ძუძუებს
დავკარით წიხლი და გავიფანტეთ,
შენ მიგატოვეთ, იერუსალიმ,
და შენს მაგიერ რა შევიმატეთ?

ზიზლი და ფურთხი, კრულვა და წყევლა:
„ერი ეული და მაწანწალა“
ამას გვეძახის დღეს ჩვენ სუყველა,
ვისაც ხელთა აქვს თვის ძალთა-ძალა.

და რომ ხანდისხან გვეკითხავენ ხოლმე:
„ჰეი, ისრაილ, სად არის შენი
სამშობლო მხარე, ყოველ ერისთვის
სიამაყე და ქედ დამამშვენნი?“

ჩვენა ვლულლულებთ, ჩვენა ვდუდუნებთ,
ენა გვებმება, ძირსა ვხრით თავსა,
გაუბედავად ხელს შენსკენ ვიშვეროთ,
პასუხს ვერ ვაძლევთ ვერავითარსა.

„უბედურება, სიონის გულზე
ფეხი სხვას უდგა, სხვის მორჩილია,
ებრაელი კი მისი მფლობელის
მხოლოდ ბუშია, მხოლოდ ჩრჩილია!“

ოხ, მართალს ამბობს... სხვითა კარებზე
ლუკმა პურით ხო კბენარიც ძღება,
და ისრაილიც, როგორც ოთხფეხი,
წელში მოხრილი დაიკაკება.

იერუსალიმ! იერუსალიმ!
სად არის შენი ძველი დიდება?
აქ გაისმოდა წინწილ-ებანი,
დიდი ელოვას ქებათა ქება;

აქ შენს ქედებზე დავითის ქნარი
უკრავდა ფსალმუნს გულ საალერსოს,
აწ სადღა მივდვით მოღლილი თავი,
აწ გულმა სადღა ამოაკენესოს!

შვილის აკანთან ნანა ვერ გვითქვამს,
ტკბილი ღიღინი ყელში გვიწყდება,

დასავლეთ-მკროპის ასპარაჟი:
ნაღმით აფეთქება სანგრისა.

მაშინ ყველანი თვის სამშობლოს
სწირავდნენ თავსა.
კურთხეულხართ თქვენ,
თესალიის უღრანო ხევნო,
სადაც უამრავ მტერს დაუხვდა
ბერძენთა რაზმი.
რაზმი მცირე, მაგრამ მას აქეთ
იქ მთა, ტყენი, ბორცვნი, წყარონი
მგზავრს უამბობენ იმათ ამბავს,
ვით შეაკვდა მტერს ერთი მუჭა
ბერძენთა რაზმი.
იქ ფერმოპოლის ვიწრო ხევებში,
როგორ ივლტოდა მეფე ქსერქსი,
მთლად შერცხვენილი, მხდალი მტარვალი,
ვით გარბოდა გელესპონტისკენ;
ხოლო ანთელის მათის წვეროზე,
სადაც გმირებმა უკვდავება
სისხლით იყიდეს,
სიმეონიდი აღიმართა. ზღვას,
მინდორს, ცასა ნაღვლიანად
მოავლო თვალი, აღელვებულნი
დაბარბაცდა, აცრემლებულმა
ჩანგს წაავლო ხელი მთრთოლვარე
და დაამღერა:

„ბედნიერხართ თქვენ, მეომარნო!
თქვენ მკერდი თქვენი
მოიხმარეთ სამშობლოს ფარად!
ვაშას შეგძახით კიდით-კიდე
მთელი ქვეყანა!
და ელლადა კი აოხრებას გადარჩენილი
ლოცულობს ცრემლით.
მაგრამ რისათვის ისწრაფოდით
ცხარე ბრძოლაში?
რისთვის ეძებდით იქ თქვენ სიკვდილს?
როგორი იყო ჭაბუკათათვის
უკანასკნელი ბრძოლის წუთი,
როგორ ბრწყინავდა?
თქვენ მისდიოდით იმ საშინელ უღელტეხილზე

ვით ბედნიერნი, სიხარულით, შეუშფოთებლად!
მიისწრაფოდით თითქოს სადმე
მხიარულ მხარეს,
სადაც გელოდდით თამაშობა,
ტკბილი მეჯლიში.
და რა დაგიხვდათ?
ჯურღმული და შავი ტალღები
მაშინ შორს იყვნენ იქ თქვენიდამ
თქვენი ცოლშვილი,
ვერგინ გაკოცათ სიკვდილის წუთს,
ვერც დაგიტირეს!
მაგრამ მტერზე კი
მამაცურად შური იძიეთ!
როგორც რომ ლომი გარეულ ხართ
ჯოგს დაერიოს,
შეახტეს ზურგზე, გაშმაგებით
მიგლიჯ-მოგლიჯოს,
ასე ელლინნი მტრისა რაზმში გადაერივნენ,
შეუტიეს, მირიგ-მორიეს
ერთმანეთში მთლად ყველაფერი,
დასცეს თავზარი, გააქციეს!
მაგრამ პირველი ფერმიხდილი
თვითონ ჯალათი მათ წინ ილტოდა.
სისხლის მორევში თვით ბერძენიც გადადიოდნენ,
ხოცავდნენ, ჟღერდნენ,
და თვითონაც იხოცებოდნენ!

— დიდება თქვენდა!
ოხ, დიდება, ბედნიერებო,
ვიდრე მეტყველებს ამ ქვეყანას აღამიანი!
უმალ ვარსკვლავნი მოსხლტებიან
ცას და ზღვის გულში
ჩაქრებიან შხუილ-შიშინით,
ვიდრე თქვენდამი ხსოვნა ოდნავ მიილეოდეს.
ან შვილიშვილთა თქვენთა გულში
სიყვარული განელდებოდეს!
თქვენი საფლავი—ეს დიდების სამსხვერპლო არი,
მასთან თვის შვილებს მიიყვანენ მანდილოსნები
და ეტყვიან, რომ ძველს დროში
ასე კვდებოდნენ!
მე თვით მუხლებზე დავეციმი
წინაშე თქვენსა,
ვეამბორები ყოველ ქვასა, ყოველ ბილილას.
ამიერიდგან სახელგანთქმულ
იმ ადგილისას!
რათ არ შემეძლო მეც
რომ თქვენთან გავემირულიყავ,
რომ ჩემი სისხლიც, შეეწოვა
იქ დედამიწას!
მაგრამ ბედი სხვაფერ მომექცა,
ელლადასათვის ვერ დავხუტე
თვალნი ბრძოლაში!
ნეტავი მაინც თქვენსა სახელს
სახელი თქვენი მომღერალის გადაეხლართოს,
და მხოლოდ მასთან, ვით აჩრდილი,
მასთანვე მოკვდეს!“

1914 წ.

ღამის ზღაპარი

(სურათი)

ცაზე მთვარეს დასტირიან
ვარსკვლავები შავს ღრუბელში,
და ცრემლები ძირს ცვივიან
ბნელა ველში, ბნელა ტყეში.
ოდნავ, ოდნავ ლაპარაკობს
ბალახებთან მთის ნიავი,
მისცურავს და ბნელს მიაპობს
გიშრის ტბაზე შავი ნავი.
შორს, შორს, სადღაც, ხევის გულში,
მობურთულში, მობუდულში
მიშრიალებს წყალი ნელა,—

სევდიანი ჰოროველა!
 ტყე ჩურჩულებს და ტირიფი
 სტირის, წნორი არხვეს ტოტებს,
 შავი ჩრდილი, ხმაღ აწვდილი
 მთიდან მთაზე მიაბოტებს.
 ცეცხლის რაშით, ღრუბლის პირზე
 ვილაც მიჰქრის, ეშურება,
 ტარტაროზი ცხენის რიკზე
 შეხტება და ყალბზე დგება.
 ბნელა. გამხმარ მუხის ძირში
 ქორწილი აქვთ აღქაჯებსა,
 თვითონ ზურნა სჩრიათ პირში,
 ამღერებენ ბაყაყებსა!
 ჯოჯო სივის, ჯოჯო სტირის,
 საწყალს შვილი თუ უკვდება,
 ერთი, ორი, ეს მესამე
 საფლავიდან მკვდარი დგება.
 იცინიან, დაფრინავენ,
 ფერხული აქვთ და განგაში,
 ჩონჩხზე ძვლები თამაშობენ,
 ისმის ვაშა, ისმის ტაში.
 ჩუ! მამალმა დაიყვილა,
 მიიმალა უცებ ყველა,
 ყური უგდეთ შავ სიჩუმეს,
 ზღაპარს ამბობს...
 ბნელა... ბნელა...!

1914 წ.

* * *

თვით ჩემი მუზაც ვეღარ იკლის,
 რომ სთქვას სხვა რამე,
 არა გშორდება, არ გცილდება
 არც დღე, არც ღამე.

წავა საითმე და თან მიაქვს იგივე ფიქრი,
 ღელავს—შენც მასთან ასდევ ტალღებს, შენც მასთან მიჰქრი!
 თუ გაიტაცა ის ერთ წუთით
 მთის ღეგა ნისლმა,
 ან მწუხრის სიმი იმის გულში
 სევდათ გაისმა;
 ან მხიარულობს,
 წინწკლებს ისერის ჭიქა ქარვისა,
 მის წინ ირხევა ტკბილ ღუღუქზე
 ტანი ალვისა;

ოხ, არ გეგონოს ჩანგი ამ წუთს უმღერდეს იმათ,
 არა, ისა თრთის, ის შენთვის თრთის მაინც იმ ჟამად!

მაგრამ მტარვალად გადვიქცევი,
 ბორკილს დავგრებავ,
 არ დავინანებ, არ დავინდობ
 ჩანგს გადავტეხავ,

და აუკრძალავ თავხედ მუზას შენს გზას, შენს სახელს,
 თუ წამოსცდება მყის ტუჩებზე დავაფარებ ხელს!

აბა რას აქნევ ცხოვრებისგან მითელ-მოთელილს:

სულს,
 გრძნობას,
 ლტოლვას,
 აღტყინებას,
 ფიქრსა და
 წადილს?!

მითხარ, ვის უნდა, ვის რათ უნდა დაქრილი გული,
 ვინ მოუკრიფოს მკერდის ბუჩქზე მას თაიგული!

მე ფერფლილა ვარ ცეცხლზე დამწვარ სალამურისა,
 მე გმინვა ღა ვარ—მშველის გმინვა გაგმირულისა,
 მე ვარ ორბის ფრთა მოტეხილი, მოდუნებული,
 მე ვარ ვარდის ძირს მიგდებული მკვდარი ბუღბუღი!
 მიტომ უკრძალავ თავხედ მუზას
 შენს გახსენებას,
 ამიტომ ჩანგსაც, რომ გიმღეროს—
 არ ვაძლევ ნებას!

და მხოლოდ ერთხელ... ეს იქნება უკანასკნელი—
 სულს ამოჰყვება სიკვდილის წუთს შენი სახელი!
 1914 წ.

ყ ვ ა ვ ი ლ ი

შენ არ მითხარ, შენ არა სთქვი
 რისთვის დასდე ეს ყვავილი
 ჩემს ლოგინთან, ავადმყოფთან,
 რისთვის არი მოკრეფილი?!

მაშინ ისევ ყვავილს ვკითხვ:
 „ხომ მეთქი არ მოეწყინა?“
 და ყვავილმა შენს მაგიერ
 მიპასუხა, შემომცინა:
 „არა, არა, მგოსნის ნახვის
 გულს სურვილმა მოუბრინა,
 ნაღვლიან ჩანგს მოუტანა
 ყვავილები თვალ-ბიბინა!“
 ასე იცის გაზაფხულმაც:
 ყვავილებით სევდას ამკობს
 ყვავილებით შემოგცინის,
 ყვავილებით ლაპარაკობს!

1914 წ.

ქართული დედა

თოვლს, ხანდისხანაც სისინებს ქარი,
 თოვლს, ძირს ჩამოდის თეთრი ცრემლები,
 თოვლს, დაღვრემილა მკაცრი ზამთარი,
 გულს დაჰკრეფია ცივი ხელები.
 გადათეთრებულ, გათოშილ ქედზეც
 სასაფლაოს ჰგავს მკვდარი სოფელი,
 მოღუშული და სევდიანია,
 ვით აჩრდილებს რამ სამყოფელი,
 ჰაერში კომლი არ იზღაზნება,
 სჩანს, ჩაჰქრობია ცეცხლი კერასა,
 არსად ურემი, არსად ნახირო...
 არცა ვინ მღერის ჰოროველასა!
 მხოლოდ ძველ საბძელს, გვერდზე მიწოლრლს
 თავს დაჰწრიპინებს რუხი ბელურა,
 და ქოხის წინაც საზარელი ხმით
 ყმუის და სტირის საბრალო მურა.
 თვითონ ქოხში-კი მოხუცი დედა
 ცრემლით ცივს ნაცარს ზედ დაჰქვითინებს,
 და ბერიკაცი პირჯვარის წერით
 შორს, ომში წასულს იგონებს შეილებს.
 ეზოში გღია ნაამაგდარი
 მათი გუთანი, დაღონებული,
 არც ტკბილად სძინავს თოვლის ქვეშ ჯეჯილს,
 არც გაკიმულა ღამაზი ხნული.
 ნამგალს—შფოთ მუშას, ნამგალს წკრიალას
 შემოჰხვევია ბასრ პირზე ჟანგი,
 ბრძოლის ველზეა მისი ერთგული
 კაი პატრონი და ამხანაგი.
 იქ გაყინულ მკერდს ცხელ ტყვიას უშვერს,
 და გაღვინდ ხმალს—კოჟრიან ხელებს,
 ხიშტით მიწას ხნავს, სისხლით მიწას რწყავს,
 და სევდით სთესავს პურის ველ-მინდვრებს.

თოვლს ნელა-ნელა, თოვლს და სუღარა
 ნელ-ნელ იშლება ძირს სოფელზედა,
 სტირის, ოხ, სტირის ძაძებიანი,
 კერა-ჩამქრალი ქართველი დედა!

1915 წ.

ირ. ევდოშვილი.

